

I. Nyelvhasználati feladatok

Javítókulcs

1. Mi a párja az alábbi szavaknak? Írj 1–1 mondatot a kiegészített ikerszavakkal!

retyerutya – mindkét jelentésben el lehet fogadni 'mindenféle holmi, cókók' és 'rokonság'

setesuta – itt is 2 jelentést lehet elfogadni: 'félszeg, ügyetlen'; ill. balkezes, balog, suta
dínomdánom
ákombákom
izeg-mozog

az ikerszavak $0,10 \times 5 = 0,50$

a mondatok $0,30 \times 5 = 1,50$

összesen: 2 pont

2. Megadunk egy kezdőbetűt, a szó meghatározását, és találd ki, melyik szóra gondoltunk!

Főnév, első betűje cs; jelent halfajtát, de a diáknyelvben lábbelit is – csuka

Főnév, első betűje g; lehet lekváros, szilvás főtt tészta, de az nem jó, ha a torkunkban van – gombóc

Főnév, első betűje p; meleg égővi fa, a verseny végén a győztesek viszik el – pálma

Melléknév, első betűje z; lehet ilyen a ló, de a dühös ember is – zabos

Összetett, kilencbetűs főnév, első betűje r; előtagja 'énekesmadár', utótagja becézett férfinév – rigójancsi

megfejtésenként $0,10 (5 \times 0,10 = 0,50)$

3. Közmondáskereső. Megadjuk a közmondás jelentését és a kulcsszavát. Találd ki, melyik közmondásra gondoltunk!

Ha sokan intézkednek, csak kárára vannak az ügynek. Bába → Sok bába közt elvész a gyermek.

Ne költsékezz anyagi erődön felül! Takaró → Addig nyújtozz, ameddig a takaród ér!

Ha túl sokat fecsegsz, sokat beszélsz fölöslegesen is. Alja → Sok beszédnek sok az alja.

Jobb híján, elégedjünk meg azzal, ami van. Ló → Ajándék lónak ne nézd a fogát.

Aki nem beszél olyasmiről, amiről nem tanácsos beszélni, nem kell félnie, hogy bajba keveredik. Fej → Nem szól szám/Ne szólj szám, nem fáj fejem.

A hangoskodó, nagyszájú emberek nem szoktak veszélyesek lenni. Harap → Amelyik kutya ugat, az nem harap.

Szívós, kitartó munkával érhetjük el célunkat. Part → Lassú víz partot mos.

Gyengébbek is legyőzhetik az erősebbet. Disznó → Sok lúd disznót győz.

közmondásokként $0,50 (8 \times 0,50 = 4 \text{ pont})$

4. Milyen régi foglalkozást jelölnek az alábbi családnevek? Foglald mondatba minden név köznévi formáját, hogy lássuk, ismered-e a szó jelentését!

kádár – 'faedényt készítő iparos' – ha véletlenségből valaki ismeri a másik jelentését is

Arany János vagy Jókai Mór nyomán ('A hun–magyar mondakörben szereplő, bizonytalan jellegű (bírói v. papi) tisztség viselője'), azt duplán pontozzuk!

tímár – bőrkészítő

takács – szövő

tózsér – kereskedő, pénzváltó

varga – lábbelikészítő

mondatonként 0,7 (5x 0,7 = 3,5)

ÖSSZESEN: 10 pont